

Olelusvõitluses jääb kaotajaks külakool

Väikesesse Vaivere algkooli on linnast mööda Pihlta maantee ainult 7 kilomeetrit. Seal on väga lapsesõbralik koolimaja, on toredad õpetajad ja õpilased õpilased.

Nõukogude võimu lõpuaastatel oli Vaiveres eriinternaatkool, vahepeal ka õmblustöökoda, kuid kohalik algkool taasavati 1991. a. sügisel. Alustati ühe õpetaja ja üheksa õpilasega, kes olid jaotatud kolme liitklassi. Käesoleval õppeaastal on Vaivere koolis 30 õpilast ja kolm õpetajat.

Koolimaja on Kaarma valla raha ja lastevanemate abiga korralikult remonditud, lapsevanemad abista-

Tõnu Anger

Vaivere kooli õpilased esinevad vallalehtede infopäeval 28. jaanuaril.

Irina Mägi

Murelikud Vaivere kooliõpetajad Krista Tikks, Inga Küüts ja Daili Tuuling ei tea, kas nende kool ka paari aasta pärast enam olemas on.

vad ka küttepuude peenestamisel. Tänu linnalähedusele käivad Vaivere õpilased regulaarselt Kuresaare ujumas, varem käidi ka arvuütundides, kuid möödunud aastal muretses Kaarma vald koolile oma arvuti. Nüüd on õpilastel nädalas ka kaks arvuütundi. Kõik õpilased tegelevad oma klassijuhatajate juhendamisel agaralt ise-tegevusega, eriti meeldib tüdrukutele aga osaleda õpetaja Daili Tuulingu aeroobikaringis. Ka õppeedukus on suhteliselt hea, kõige paremini kajastavad seda maakondlike tasemetööde keskmised hinded. Kui vaja, tehakse koolis peale õppepäeva veel nn lisatund, kus õpilastel on võimalik õpetajalt küsida, kui neile on jäänud midagi arusaamatuks.

"Tahame oma kooli reputatsiooni tõsta ja viia see sellisele tasemele, et oleks võimalik ka linnakoolidele konkurentsi pakkuma," kinnitab kooli juhataja Inga Küüts. Kuna linnakoolides on ruumikitsikus, võiks nii mõnigi linnaelanik viia oma lapse Vaivere kooli, igaüks tahes valikuvõimalus on olemas. Kaarma vald toetab hästi kõiki oma kolme kooli, siiski tuleb vahel ka lahkumisi ette. "Altpoolt tulevat initsiatiivi, mis ju mõeldud ka õpilaste eneseharimiseks, ei taheta eriti rahastada," kurdavad Vaivere õpetajad. Aga näiteks valda poolt on käigus jälle eribuss, mis toob õpilased varahommikul kooli.

Kooliruumi kasutavad oma ürituste läbiviimisel ka kaks kohalikku külaseltsi.

"Täna pole veel häda midagi"

Kaarma valla humanitaarõuniku ja sotsiaaltöötaja Liida Kaare: "Mida vähemaks ümbruskonnas lapsi jääb, seda kallimaks nende koolitamine vallale ja muidugi ka kogu riigile läheb. Riigi maaelu suund on näha ning noori peresid jääb küldes korrast vähemaks - kust need lapsedki siis tulevad.

Vaivere koolis on aga noored töökad õpetajad suutnud koolile oma näo luua, lapsed on sulanud kokku üheks pereks, on ilus ja armas korralikult remonditud koolimaja, kuid keda seal hakkab nappima - need on lapsed. See on üleriigiline mure, aga täna pole häda veel midagi."

Väikekoolide tulevik on tume

Kolm Vaivere kooli noorikut istuvad väga murelikult õpetajate toas ja kurdavad - ei, mitte endi, vaid just külalaste pärast. Teatavasti on meie riigis viimasel ajal pööratud suurt tähelepanu kokkuvõttepoliitikale, mille üheks peasuunaks on viia kooliõpetajate töötasu sõltuvusse õpilaste arvust ehk nõ "pearaha" järgi tasustamine. Praegu makstakse õpetajatele palka põhiliselt läbiviidud tundide pealt.

"Siis tuleb paratamatult täielik olelusvõitlus, kus väikekoolid kiiresti kaovad," on Inga Küüts kindel. "Mis meie koolist saab, kas pean juba tuleval sügisel linna kooli minema?" küsivad väikesed koolijütsid ja vaatavad ootusärevalt õpetajale otsa. "See teadmatust, kas meie tööd on üldse kellelegi vaja; ongi kõige hirmsam," toonitavad õpetajad Krista Tikks ja Daili Tuuling. Lapsed aga kinnitavad üsna kooris: "Kui meie kool kinni pannakse, siis meie kuusagile teise kooli ei lähegi."

"Meil on kõige suurem hirm, et väikesed maalapsed ei saa suures koolis hakkama ja tunnevad end seal väga üksikuna," mõtisklevad Vaivere noored pedagoogid. "Lapsed puistavad oma südant õpetajatele vist rohkemgi kui kodus vanematele, kellel mõnikord polegi aega või tahtmist oma last ära kuulata."

"Ja mis saab meie küladest?" küsivad õpetajad. Kui laps käib juba varakult linnas, siis jääb külaelu talle tasapisi kaugeks ja ta ei tahagi kodukülasse tagasi tulla.

Suured koolid on ökonoomsed, kuid pole lapsesõbralikud

"Suurkoolide lapsi vaevab koolistress, mis võib kujuneda neuroosiks," kurdavad lastearstid ja psühholoogid. Õppeprogrammid on mahukad, päevad pikad, konkurents õpilaste ja koolide vahel tihe. Kool kardab lapsevanemat ja lapsevanem kooli. Kaaslased närvivad nõrgemaid ja õpetajad ei märkagi, kui mõni õpilane tunnist puudub. Väikeses koolis aga jõuavad õpetajad kohe jaole, kui kellelegi liiga tehakse. Ja lapsed vabanevad oma hirmudest. Mida vähem häbematussele tähelepanu pöörata, seda suuremaks see kasvab. Iga õpetaja peab püüdma kujundada õpilases õigeid väärtusi ja ellusuhtumist.

Tähendab, Vaivere õpetajate kartused ei ole asjata. Kuid täna on ju kõik veel hästi. Kas tasub ette muretseda? Ütleb ju ka rahvasuu, et ettemuretsimine on asjatu närvikulu. Kuid ettemõtlemine on inimlik tarkus, mis kokkuvõttes määrabki iga üksikisiku elusaatus ja koos sellega ka rahva tuleviku.

Seksist jääb väheks, et täita maa lastega

Lõpuks kõige tulisema teema juurde - kust need lapsed ikkagi tulevad? Mõni saab pühast vaimust, mõnele toob kurg. Kui ei ole tegemist just nõ tööõnnetusega, jääb väheks ainult seksist - selleks, et täita kogu maa lastega, on vaja armastust, palju armastust. Rohkem kui materiaalset heaolu, on laste soetamiseks vaja hellust ja õrnust, südamesoojust ja kuumi tundeid. Veel hiljaaegu rõhutas üks ärieeses oma sõnavõttus, et äri peab olema igal pool - ka abieluvoodis. No sellisest perest küll lapsi pole loota, nemad jagavad ainult kroone. Kas pole meie riigis liialt palju võltsi ja valet, võimumeeste ülekohtu ja ametnike omavoli, kuid ligimese armastus on neile hoopis tundmata. Nii vastutoludes ja üksteise vihkamises elades ei tahetagi lapsi siia ülekohtusesse maailma. Ka meie noorte hingepõhja on kogunenud hirmus palju sappi, mis ei lase helgetel ja puhastel tunnetel vabalt voolata. Et meie lastest ei kasvaks ainult kalgid ja kõrgid inimestevihkajad, tuleb neile õige varakult hakata õpetama armastama alguses loodust ja loomi, kes kunagi ei reeda. Laste õpetajateks ja kasvatajateks kõlbavad need, kes teevad oma tööd südamega.

Vaivere maakoolis on kõik need tingimused olemas. Kevadsoojus sulatab südamestki jää ja armunud lähevad käsikäes uuele õnnele vastu. Siis ei jää külad tühjaks ega pea koole sulgema.

Tõnu Anger